

POSTANOWIENIE

Dnia 4 marca 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Gerard Bieniek (przewodniczący)

SSN Marian Kocon

SSN Barbara Myszka (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi Diecezji T.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego nakazu zapłaty

Sądu Rejonowego w G. z dnia 6 listopada 2006 r., sygn. akt I Nc (...) wydanego

w sprawie z powództwa M. S.

przeciwko Diecezji T.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 4 marca 2008 r.,

odrzuca skargę.

Uzasadnienie

Dnia 6 listopada 2006 r. Sąd Rejonowy w G. wydał nakaz zapłaty, którym nakazał pozwanej Diecezji T., aby w ciągu dwóch tygodni od doręczenia nakazu zapłaciła powódce M. S. kwotę 30 302,12 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 kwietnia 2006 r. i kosztami postępowania albo wniosła w tym terminie sprzeciw.

Pozwana wniosła sprzeciw, jednak został on postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 7 grudnia 2006 r. odrzucony z tej przyczyny, że pomimo wezwania nie usunięto w wyznaczonym terminie jego braków formalnych. Sprzeciw był podpisany przez ks. S. M., pełniącego funkcję dyrektora ekonomicznego pozwanej Diecezji, podczas gdy – zgodnie z art. 7 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 29, poz. 154 ze zm. – dalej:

„u.s.p.k.k.”) – organem diecezji jako osoby prawnej jest biskup diecezjalny lub administrator diecezji. Zarządzeniem przewodniczącego z dnia 23 listopada 2006 r. pełnomocnik pozwanej został wezwany do przedłożenia w terminie tygodniowym – pod rygorem odrzucenia sprzeciwu – dokumentu pełnomocnictwa, pochodzącego od organu pozwanej Diecezji i upoważniającego go do jej reprezentowania w postępowaniu sądowym. Pełnomocnik złożył w zakreślonym terminie pełnomocnictwo udzielone mu przez Biskupa T., z tym że było to pełnomocnictwa do zbywania i nabywania nieruchomości w drodze umów zawieranych pomiędzy Diecezją T. a innymi osobami fizycznymi lub prawnymi, do odbioru lub zapłaty ceny, wydania lub objęcia w posiadanie nieruchomości, a także do występowania m.in. przed sądem oraz do składania i odbioru wszelkich oświadczeń, pism i wniosków we wszystkich sprawach związanych z wykonaniem tego pełnomocnictwa. Przedłożone pełnomocnictwo nie upoważniało natomiast ks. S. M. do występowania przed sądem w innych sprawach niezwiązanych z nabywaniem lub zbywaniem nieruchomości w imieniu pozwanej Diecezji. Trzeba zatem przyjąć – skonstatował Sąd Rejonowy – że brak formalny sprzeciwu nie został w wyznaczonym terminie usunięty, wobec czego wniesiony sprzeciw ulega odrzuceniu (art. 504 § 1 k.p.c.).

Postanowieniem z dnia 22 lutego 2007 r. Sąd Okręgowy w T. oddalił zażalenie pozwanej na postanowienie o odrzuceniu sprzeciwu, aprobując w pełni stanowisko Sądu pierwszej instancji.

Pozwana wystąpiła wówczas z wnioskiem o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu. Twierdziła, że dokument pełnomocnictwa włożyła do koperty osoba zajmująca się wysyłaniem korespondencji, nie wiedząc, że ma załączyć inny, właściwy dokument. O zaistniałej omyłce pozwana dowiedziała się dopiero po doręczeniu jej postanowienia o odrzuceniu sprzeciwu.

Postanowieniem z dnia 9 maja 2006 r. Sąd Rejonowy oddalił wniosek o przywrócenie terminu i odrzucił sprzeciw, stwierdzając, że pozwana nie wykazała, by uchybiła terminowi do przedłożenia pełnomocnictwa procesowego bez swej winy. Z zeznań przesłuchanego w charakterze świadka ks. K. B. wynikało, że w dniu, w którym wysyłał pismo stanowiące uzupełnienie braków sprzeciwu, nie dysponował jeszcze właściwym pełnomocnictwem. Otrzymał je dopiero wtedy, gdy wysyłał do Sądu Rejonowego pismo z dnia 18 grudnia 2006 r. W tej sytuacji nie może być mowy – stwierdził Sąd Rejonowy – o popełnieniu omyłki przy pakowaniu korespondencji. Nie można zresztą przyjmować – podkreślił Sąd Rejonowy – że uchybienie terminowi

nastąpiło bez winy strony, jeżeli przyczyną uchybienia było działanie osoby, którą strona się posługuje. Z tych względów Sąd Rejonowy oddalił wniosek o przywrócenie terminu i odrzucił sprzeciw jako wniesiony po upływie terminu.

Diecezja T. złożyła skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego nakazu zapłaty z dnia 6 listopada 2006 r., zarzucając, że Sąd Rejonowy naruszył podstawowe zasady porządku prawnego wynikające z treści przepisów ogólnych o zobowiązaniach, zawartych w art. 353 – 365¹ k.c., art. 835 – 845 k.c., art. 499 pkt 1 k.p.c. i art. 11 u.s.p.k.k., zakazującym orzekania o odpowiedzialności kościelnej osoby prawnej za zobowiązania innej kościelnej osoby prawnej. W konkluzji skarżąca wносиła o orzeczenie, że zaskarżony nakaz zapłaty jest niezgodny z przepisami art. 353 – 365¹ k.c., art. 835 – 845 k.c., art. 499 pkt 1 k.p.c. i art. 11 u.s.p.k.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c., skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest specjalnym procesowym środkiem prawnym przysługującym od prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie. W powołanym przepisie wyrażona została zasada, że przesłanką dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest wykorzystanie przez stronę przysługujących jej środków prawnych. Wyjątek od tej zasady przewidziany został w art. 424¹ § 2 k.p.c., według którego w wypadkach wyjątkowych, gdy niezgodność z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, skarga przysługuje także od prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie wydanego przez sąd pierwszej lub drugiej instancji, jeżeli strony nie skorzystały z przysługujących im środków prawnych, chyba że jest możliwa zmiana lub uchylenie orzeczenia w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych. Jak wyjaśnił już Sąd Najwyższy, pojęcie „wypadek wyjątkowy” w rozumieniu art. 424¹ § 2 k.p.c. odnosi się do przyczyn niezgodności z prawem orzeczenia oraz powodów, dla których strona nie skorzystała z możliwości jego zaskarżenia (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2006 r., IV CNP 47/06, niepubl. i z dnia 29 listopada 2006 r., II CNP 85/06, niepubl.). Jako wypadki wyjątkowe, o których mowa w art. 424¹ § 2 k.p.c., w orzecznictwie przykładowo wskazano: ciężką chorobę strony uniemożliwiającą wniesienie środka odwoławczego, katastrofę, klęskę żywiołową, uzyskanie błędnej informacji od pracownika sądu co do sposobu i terminu wniesienia środka odwoławczego czy zamknięcie dostępu do instancji

odwoławczej, będące naruszeniem uprawnień chronionych przepisami konstytucyjnymi (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2006 r., I CNP 4/06, OSNC 2006, nr 6, poz. 113, z dnia 4 lipca 2006 r., V CNP 86/06, OSNC 2007, nr 3, poz. 47, z dnia 30 listopada 2007 r., III CNP 67/07, niepubl.).

Jeżeli w skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia skarżący powołuje się na naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego, powinien wykazać, że powołana zasada istnieje i ma podstawowe znaczenie dla porządku prawnego, jeżeli zaś powołuje się na naruszenie konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela powinien powołać przepis Konstytucji, z którego zasada ta wynika, oraz dokładnie określić sposób jej naruszenia (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2006 r., IV CNP 11/06, niepubl. i z dnia 22 listopada 2006 r., V CNP 140/06, niepubl.).

Wnosząc skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądu pierwszej instancji skarżący, zgodnie z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., powinien przytoczyć argumenty świadczące o tym, że zachodzi wyjątkowy wypadek uzasadniający wniesienie skargi, gdyż zgodnie z art. 424⁸ § 1 k.p.c. skarga, w której nie wskazano, że występuje wyjątkowy wypadek, ulega odrzuceniu (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2006 r., II CNP 2/06, OSNC 2006, nr 6, poz. 112, z dnia 23 lutego 2007 r., II CNP 136/06, niepubl., z dnia 9 lipca 2007 r., IV CNP 56/07, niepubl.).

W niniejszej sprawie skarżąca jedynie ogólnikowo powołała się na naruszenie przez Sąd pierwszej instancji podstawowych zasad porządku prawnego wynikających z przepisów art. 353 – 365¹ k.c., art. 835 – 845 k.c., art. 499 pkt 1 k.p.c. i art. 11 u.s.p.k.k. Nie skonkretyzowała natomiast naruszonej zasady, nie wykazała tym samym, że zasada taka istnieje i ma podstawowe znaczenie dla porządku prawnego. Wywody skarżącej prowadzą się do uzasadnienia przytoczonych podstaw skargi, co nie jest – oczywiście – tożsame z wykazaniem, że zachodzi wyjątkowy wypadek, o którym mowa w art. 424¹ § 2 k.p.c. Wystarczy przypomnieć, że, zgodnie z art. 424⁵ § 1 pkt 2 i 5 k.p.c., przytoczenie podstaw skargi i ich uzasadnienie oraz wykazanie, że występuje wyjątkowy wypadek uzasadniający wniesienie skargi, to dwa odrębne elementy konstrukcyjne skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Odwołanie się zatem przez skarżącego do uzasadnienia podstaw skargi, bez równoczesnego wykazania, że występuje wyjątkowy wypadek uzasadniający jej wniesienie, nie stanowi spełnienia obowiązku określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.

Analiza uzasadnienia wniesionej skargi prowadzi do wniosku, że próba wykazania przez skarżącą przesłanki, o której mowa w art. 424⁵ § 1 pkt 5 *in fine* k.p.c., ma jedynie charakter pozorny, nie może bowiem służyć temu celowi ogólne powołanie się na naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego połączone z odwołaniem się wyłącznie do uzasadnienia przytoczonych podstaw skargi.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. odrzucił skargę jako niespełniającą wymagania określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.